

עין משפט ונר מצוה

יז א מיי פ"ח מהלכות מאכלות אסורות הל' ד סמג לאוין קלט טוש"ע י"ד סי' סה סעיף ה' ב נמיי' שם הלכה א טוש"ע שם סעיף ח' יח ג מיי' שם הל' ז טוש"ע שם סעיף ח' יט ד מיי' שם פט"ו הל' ז ופט"ו הל' ו טוש"ע שם סעיף ט וסי' ק סעיף ז:

ב ה מיי' פ"ז מהלכות מאכלות אסורות הל' ו [מן] סמג לאוין קל קלח טוש"ע י"ד סי' סד סי"ב בא ו ד מיי' שם הל' ז טוש"ע שם סעיף יז:

רבינו גרשום

שאין כותבין כתובה לזכרים. כלומר כשעושין משכב זכור אין כותבין להן כתובה: ואחד שאין שוקלין בשר המת במקולין. כלומר במשקל כלומר דמוכרין בשר המת בצנעא אבל לא בפרהסיא בשוק: מפני שאין לו כף. כלומר שאין ירך שו עגול ככף בהמה: והלך ר' מאיר לשיטתו. כלומר ר"מ דסבירא ליה דחלבו אסור הלך לשיטתו דהוא אמר טעון שחיטה בבהמה מעלייתא: ר' יהודה אומר גוממו עם השופי. כלומר אין צריך לחטט אחריו אלא חותכו עם השופי למעלה: לעולם חלבו גדיד. כלומר דמותר ואע"ג דאמר שמואל לדברי רבא דמותר מדי שמואל דלר' מאיר אסור מדרבנא אבל מדאורייתא מותר: מאי לאו ר"מ היא. כלומר מה דאמרי' דשומנו מותר וישראל קדושים נהגו בו אסור ר"מ היא: לא אסרה תורה אלא קנוקות שבו. כלומר גידין דקין שמתפרשין מן הגיד אילך ואילך שהן בני אכילה אבל הגיד עצמו שהוא חשוב כעץ לא חייבה התורה: אלאמה חלב מכל רחמנא ולא חוטין. כלומר דחלב לחוד וחוטין לחוד ה"נ גיד לחוד וקנוקות לחוד ומה דכתב רחמנא לא יאכלו בני ישראל וגו' אמר רחמנא דאפי' אוכל הגיד דחשוב כעץ חייב וכ"ש קנוקות: ולא נימא קנוקות ולא גיד אלא [גיד] וקנוקות: ממרטט ליה. כלומר מחטט אחריו וחותכו יפה: רב אסי גאים ליה. כלומר חותכו מלמעלה ואין מחטט אחריו.

צב:

אַיִלִּימָא חֲלָבו דשִׁלְיָא. וא"ת ומאי שנא דבגיד דשליל פליגי ובחלבו דשליל מודו וי"ל משום דלא מקרי חלב כיון דאינו צעמוד והקרב כדאמר צב' בהמה המקשה (לעיל דף עה.) מה חלב ושמי הכליות האמורים צאשם מונא מכלל שליל: **וְאִמָּר** רבי אֶעֱזור אמר רבי **אוּשְׁעִיא** ב'ו'. הוֹרֵךְ לַחֲמוּי דרבי אלעזר דאי לאו דרבי אלעזר הוה אמינא חלבו דקמני בצרייתא היינו חלבו דגיד דעלמא ולא חלבו דשליל לכך מייתי דר' אלעזר דהלכו לשיטתם משמע דאכולה מילתא קאמר בגיד ובחלב דצמרוייהו דפליגי צבו הלכו לשיטתם ועוד דאי אגיד לחודיה קאי אמתני' הוה ליה לרבי אלעזר למימר מילתיה אע"ג דלא הוזכר צממניתין רבי מאיר מכל מקום שמעינן ר"מ מר' יהודה אלא להכי אמרה אצרייתא דלכל מילתא דפליגי קאי דצחלב נמי הלכו לשיטתם: **גְּוַמְבָּו עַם הַשּׁוּפִי**. פי' הקונט' חלב הגצוה וגיד הנראה על השופי גוממו ומשליכו מפני מראית העין שלא יראה כאוכל גיד אבל עיקרו ושרשיו של שומן ושל גיד מותרין ולפי זה לא פליגי בחלבו דבין לרבי מאיר ולר' יהודה כל מקום שהגיד אסור חלבו נמי אסור וכל שכן דפרין טפי שפיר לשמואל דאמר חלבו מותר לדברי הכל דהכא אפילו רבי יהודה דמיקל קאמר חלבו אכל קשה דקאמר אלא חלבו דגיד והא מיפלג פליגי משמע דלרבי יהודה אפילו צמקום שהגיד אסור חלבו שרי כמו שאמר שמואל אלא דרבי מאיר פליג ולכן נראה דגוממו אגיד לחודיה קאי ולא אכלבו^(ט) [ולמלאין דבעי לאוקומי צרייתא דנהגו צו איסור כר' יהודה מה שלא א"ר יהודה גוממו אלא אגיד משום דחלבו תלי דצמנהגא היכא דלאחמור אחמור כדאמר (נדח דף סו.) גבי חומרא דרבי יורא דשצעה נקיים^(י) [אין נמי נאמר דגוממו דרבי יהודה נמי קאי אכלב למאי דבעי למימר דהך צרייתא כרבי יהודה אכל לר"מ סלקא דעתך דאסור מדאורייתא מדמחמיר לחטטו ולשרש אחריו דקאמר חותך שמו מעיקרו ולצסוף מסיק צרייתא כר"מ ומ"מ לא אסיר מדאורייתא לר"מ אלא דישראל קדושים הס אכל לרבי יהודה שרי לגמרי והא דמתן חלב ולא בחלבו של גיד דכיון דלרבי יהודה שרי לגמרי לא שייך ציה

שאלין מודו וי"ל משום דלא מקרי חלב כיון דאינו צעמוד

והקרב כדאמר צב' בהמה המקשה (לעיל דף עה.) מה חלב ושמי הכליות

האמורים צאשם מונא מכלל שליל: **וְאִמָּר** רבי אֶעֱזור אמר רבי

שאין כותבין כתובה לזכרים ואחת שאין שוקלין בשר המת במקולין ואחת שמכבדין את התורה: ואינו נוהג בעוף: והא קא חזינן דאית ליה אית ליה ולא עגיל בעי רבי ירמיה אית ליה לעוף ועגיל אית ליה לבהמה ולא עגיל מאי בתר ידיה אזלינן או בתר מיניה אזלינן *תיקו: ונוהג בשליל: אמר שמואל וחלבו מותר לדברי הכל חלבו דמאי אילימא דשליל והא מיפלג פליגי ביה ^(ב)דתניא נוהג בשליל וחלבו אסור דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר אינו נוהג בשליל וחלבו מותר ואמר ר' אלעזר אמר ר' אושעיא מחלוקת בבן תשעה חי והלך ר"מ לשיטתו ורבי יהודה לשיטתו ואלא חלבו דגיד הא מיפלג פליגי בה ^(ג)דתניא גיד הנשה מחטט אחריו בכל מקום שהוא וחותר שמנו מעיקרו דברי ר"מ רבי יהודה אומר גוממו עם השופי לעולם חלבו דגיד ומודה שמואל דלר"מ מדרבנן אסור דתניא ^(ד)ושמנו מותר וישראל קדושים נהגו בו איסור מאי לאו ר"מ היא דאמר מותר מן התורה ואסור מדרבנן ממאי דילמא רבי יהודה היא אבל לרבי מאיר מדאורייתא נמי אסיר לא ס"ד דתניא ^(ה)גיד הנשה מחטט אחריו בכל מקום שהוא ושמנו מותר מאן שמעת ליה דאית ליה חטיטה ר"מ וקאמר שמנו מותר אמר רב יצחק בר שמואל בר מרתא אמר רב לא אסרה תורה אלא קנוקות שבו עולא אמר יעץ הוא והתורה חייבה עליו אמר אביי כוותיה דעולא מסתברא דאמר רב ששת אמר רב אסי חוטין שבחלב אסורין ואין חייבין עליהן אלמא חלב אמר רחמנא ולא חוטין הכא נמי גיד אמר רחמנא ולא קנוקות גופא אמר רב ששת אמר רב אסי ^(ו)חוטין שבחלב אסורין ואין חייבין עליהן ^(ז)שבכוליא אסורין ואין חייבין עליהן לובן כוליא רבי ורבי חייא חד אסר וחד שרי ^(ח)רבה ממרטט ליה ^(ט)ר' יוחנן ממרטט ליה רבי אסי גאים ליה אמר אביי

יכוותיה דרבי אסי מסתברא דאמר רבי אבא

גיד הנשה פרק שביעי חולין

שֵׁאִין כּוֹסֵצִין כּוֹסֵצֵי לּוֹכְרִים. דאע"פ שחשדין למשכב זכור ומייחדין

להם זכר לתשמישן אין נוהגין קלות ראש צמנאו זו כל כך שיכתבו

להם כמוצה: **בשר המת**. של אדם: **צמקולין**. צאיטלין שאין אוכלין אותו צפרהסיא כל כך. ואני שמעתי בשר המת בשר בהמה שמתה

מענמה: **דאִים ליה**. כף בשר סביבות הקולית העליונה: **ולא עגיל**. הבשר

סביבות העגם ואינו דומה לכף. כל בשר גצוה ועגול קרי כף כדאמרין

בנדה (דף מו.) עד שתמטעך הכף גבי סימני צגרות: **אמר שמואל וחלבו**

מוסר. דקמני מתני' דברי הכל היא:

נוהג צנייל וחלבו. של שליל אסור:

בצן טשעה חי. שחי ועמד לפנינו משנשחטה ונקרעה אמו: **לשיטתו**.

דאמר בפרק בהמה המקשה (לעיל דף עז.) טעון שחיטה וכיון דלא משתרי

בשחיטת אמו לאו שליל הוא דליקרי

ציה כל צבהמה תאכלו (ויקרא יא) ואפי' חלבו וגידו א

אלא חלבו דגיד של כל בהמה קאמר מתני' ומוקי ליה

שמואל כדברי הכל: **מעיקרו**. מכל מקום שהוא נבלע ונשרש בצצר: **גוממו**

עם השופי. החלב הגצוה ונראה על השופי גוממו ומשליכו מפני מראית

העין שלא יראה כאוכל גיד אבל עיקרו ושרשו של שומן ושל גיד מותרין:

עם השופי. צוה לשופי יחתכנו: **לעולם חלבו דגיד**. קאמר שמואל דברי

הכל מותר: **ומודה שמואל**. דאע"ג דמן התורה מותר קאמר ליה ר' מאיר

מדרבנן: **מאי לאו רבי מאיר היא**. מדקתני נהגו צו איסור דאילו לרבי

יהודה אפי' מנהגא ליכא וקאמר ר"מ דמותר מדאורייתא כשמואל: **חטיטה**.

לר' מאיר הוא דשמעינן ליה לעיל: **קנוקות**. גידין דקין ההולכין צאורך

היךך מתחת הבשר מגיד החיון לגיד הפנימי והן הן האסורין לפי

שהן רכין ונותנין טעם אכל גיד עצמו שהוא צראש השופי קשה הוא ועץ

צעלמא הוא: **עולא אמר**. אע"פ שעץ הוא התורה חייבה עליו:

חוטים צחלב. כגון חוטי הכסלים וגם צחלב שעל הקרב יש חוטים

דקין: **אסורין**. מדרבנן: ואין חייבין עליהם. כרת: לזון כוליא. שבתוך

החרץ ומתפשט והולך בתוך הכוליא: **ממרטט ליה**. משרש אחריו: **גאים**

ליה. החפוי אכל צכוליא אכל:

חלב

אמר רב יהודה אמר שמואל **חלב**

נאמנות ולקמן (דף נג.) אפרס צע"ה: **עוֹרָא** אמר עין הוא והתורה ב'ו'. פלוגתא דיש בגידים צנ"ט ופלוגתא דר"מ ורבי יהודה דפליגי

בצחיטתה לא הוי כפלוגתא דרב ועולא אלא קסבר רב דהא דפליגי תנאי ציש צגדין צנותן טעם צקנוקות הוא דפליגי אכל גיד לכ"ע עץ הוא

ורב ודאי סבר כמאן דאמר דיש צהן צנ"ט דלמ"ד אין צגדין צנ"ט מה לי גיד ומה לי קנוקות וכן פלוגתא דר"מ ורבי יהודה דפליגי

בצחיטתה וההוא תנא" דפליג ארבי יהודה ואית ליה דלא אסרה תורה אלא שעל הכף צלצל כל זה יעמיד רב צקנוקות ועולא סבר דכל

הנך פלוגתא צגיד עצמו ולא צקנוקות דקנוקות שרו לכולי עלמא דגיד אמר רחמנא ולא קנוקות ועולא סבר דגידין צנ"ט מדקאמר עץ הוא: **בְּוֹרְתִיָּה דְּעוֹרָא** מסתברא. צשאלמות דרב אחאי צפרשת וישלח"י דאע"ג דקאמר מסתברא כעולא אסרינן

קנוקות מדרבנן משמע דלעולא אפילו מדרבנן שרי: **אִמָּר** אביי כוותיה דרבי אסי מסתברא. משמע דהכי הלכתא דלוצן כוליא

שרי ואין צריך לגמוס אלא מה שחזק לכוליא וצקונטרס נמי כתב דהמיקל לא הפסיד וצשאלמות נמי צפרשת וישלח"י הביאו דברי המתיר

ולא דברי האוסר וגרס רבה מחטט ליה ולא גרסינן צבא דא"כ היה הלכה כרצא לגבי אציי וצכל הספרים כתיב רצה ומייהו כתב צקונטרס

דצלוצן כוליא הלך אחר המחמיר לשרש אחריו כיון דלא אחמר הלכתא כאציי והמחמיר יחמיר והמוגע לא הפסיד ובחלב שהבשר חופה

אותו משמע מתוך פירוש הקונטרס שפשט לו שהוא מותר אף על גב שצלוצן כוליא לא פסק צהדיא שיהא מותר ושמא סובר דכוליה

אית דהו דשמואל דאמר חלב שהבשר חופה אותו מותר וצריך ליתן טעם דמ"ש זה מזה דאי דרשינן שעל הכסלים אמר רחמנא ולא

שבתוך הכסלים הכא נמי אמר רחמנא שעל הכליות ולא שבתוך הכליות ואף על גב דחוטין צחלב אסורים מדרבנן יש לגזור צהו טפי

בחוטי חלב אטו חלב מצלוצן כוליא ויש לתסור מכאן דברי ר"א ממ"ץ שהיה אומר דשומן שעל יתרת הכבד אסור אף לאחר שיטול הקרום

מעליו מדתניא צתורת כהנים כי כל אוכל חלב מן הצהמה אשר יקריצו ממנה וגו' אין לי אלא חלב תמימים שהם כשרים ליקרב

חלב צעלי מומין מנין תלמוד לומר מן הצהמה חלב חולין מנין תלמוד לומר כי כל אוכל חלב אס כן למה נאמר אשר יקריצו ממנה

לומר

מסורת הש"ס

א) לעיל סט. עד: [מוספתא רפ"ו:] ב) [לעיל עד: מוספתא פ"ז ה"צ:] ג) לעיל סא. ספחים פג.; ד) נעי מוס' ד"ה אמר אציי וכו' וכן גורם הרל"ש אמנם הר"ן גורם רצא ודע שכן גי' הערוך ערך מרטו, ס) ר"מ, ו) ר"מ, ו) לקמן זא.; ח) [סמינן כדא, ט) [שסא,]

גליון הש"ס

בפ' ד' יוחנן ממרטט ליה. ע"ל זו ע"א מוס' ד"ה כוליא:

הגהות מהר"ב

רנשבורג
א] רש"י ד"ה לשיטתו וכו' וגידו. כאן הס"ד ואח"כ מה"ד אלא:

מוסף רש"י

נוהג בשליל. גיד הנשה, וחלבו. של שליל אסור (לעיל סט.). מעיקרו. אפילו הגבלע ושרש בצברה (לעיל עז.). גוממו עם השופי. כלומר חותכו צוה לשופי ונטול את הגצוה מן השופי, דדמי לגיד ואסור מדרבנן אכל ששין של חלבו מותרין (סו.). וישראל קדושים. העושין סיג לתורה (לעיל צא.).

מסורת הש"ס

(א) י"ל ואמר, **(ב)** נשבת קרא: **(ג)** וי"ג, **(ד)** [לשון גוד אחית], **(ה)** נשבת קטו: **(ו)** וי"ד, **(ז)** וישי' בערבך ערך משל ב' וביפריש'י ברכות לת. ד"ה איל רבא וכו' ובפי' הטור והמחבר סוף סי' סב, **(ח)** [בש"ל מח"ו], **(ט)** במ"א לתא "שדק הוא", **(י)** [חלל] במס' בילה [דף לח:]: אמר רב ספרא משה שם פירש"י ביקרא דמשה קא משתבע, **(יט)** [נטעות הדפוס],

❧

ג'ליון הש"ס

רש"י ד"ה וזהו וכו' באלו טרפות. וע"ש ברש"י ד"ה אף כל יו"ע:

❧

הגהות הב"ח

(א) גמ' מיפרקא דאמר ר' יוחנן אמא:

❧

הגהות מהר"ב רנשבורג

[א] תוס' ד"ה (נדבך גכ ע"ג) אמר אביי וכו' מ"מ ליתסר מטעם שקרב. כ"כ עי' בה"ג בהלכות חלב דף קל"ב דמישכז זה ודבריו הם ע"פ הסוגיא בדבריות דף ד' ע"א ומימה על התוס' שלא הביאו דבריו או הסוגיא בדבריות וי"ע דגם לקמן דף קיז ע"א איתא הכי. שוב ראיתי למעדיד יו"ע וכה"ג: עמדו בזה ועי' ספר שו"ת הלכות סוף הלכות חלב דף י' ע"ד ד"ה עוד הקשו וכו' האריך בזה:

❧

מוסף רש"י

משה. לומר רבינו בדורו כמשה בדורו (שבת קא) גדול הדור (סוכה טז): או: (ביצה לח:). וזהו חלב שעל הדקין. כשהמעים ממחלים לימשך מן הקיפה היו חלב שעל הדקין אסור עד אמה לדברי ר' ישמעאל מפני שחלב שעל הקרב שקורין טייל"א מחובר בו והמנוב מרבה בכלל מנחת כל החלב, אבל חלב שעל הקנה לר' ישמעאל מותר (קדושין טס:). חשילתא. מעשים (ברכות לח:).

גיד הנשה פרק שביעי חולין

חלב שהבשר חופה אותו.
חלב שעל הכסלים שמתח הכליות ונראה

בגובה הכסלים ואח"כ נבלע תחת הבשר אלוס דק ומתפשט תחת אותו בשר בכל הכסלים ומשהבשר חופהו מותר וכשכלה למטה"י אותו בשר יוצא ממנו קרום עז ולבן לצד קרום דק וקלוש המתפשט בכל

אחלב שהבשר חופה אותו מותר אלמא שעל הכסלים אמר רחמנא ולא שבתוך הכסלים הכא נמי שעל הכליות אמר רחמנא ולא שבתוך הכליות גופא אמר רבי אבא אמר רב יהודה אמר שמואל חלב שהבשר חופה אותו מותר איני והאמר רבי אבא אמר רב יהודה אמר שמואל י־האי תרבא דתותי מתני אסיר אמר אביי בהמה בחייה פרוקי מיפרקא ^(א) אמר ר' יוחנן אנא לאו טבחא אנא ולא בר טבחא אנא ונהירנא דהכי הוו אמרי בי מדרשא בהמה בחייה פרוקי מיפרקא אמר רבי אבא אמר רב יהודה אמר שמואל י־חלב שעל המסם ובית הכוסות אסורין וענוש כרת וזהו חלב שעל הקרב ^(ב) אמר ר' אבא אמר רב יהודה אמר שמואל י־האי תרבא דקליבוסתא אסור וענוש כרת וזהו חלב שעל הכסלים ואמר רבי אבא אמר רב יהודה אמר שמואל י־חוטין שביד אסורין אמר רב ספרא ^(ג) משה מי אמר רחמנא לא תיכול בישרא אמר רבא משה מי אמר רחמנא אכול דמא תחביה ומלחיה אפילו לקדירה נמי שפיר דמי אמר רב יהודה אמר שמואל י־ריש מעיאי באמתא בעי גרידה וזהו חלב שעל הדקין ואמר רב יהודה י־חוטין שבעוקין אסורין חמישא חוטי אית ביה בכפלא תלתא מימינא ותרתי משמאלא תלתא מפצלי לתרי תרי תרי מפצלי לתלתא תלתא נפקא מינה דאי שליף להו עד דחמימי משתלפי ואי לא בעי חמוטי בתרייהו אמר אביי ואיתימא רב יהודה חמישא חוטי הוו תלתא משום תרבא ותרין משום דמא דטחלי ודכפלי ודכוליתא משום תרבא דידא ודלועא משום דמא למאי נפקא מינה הני דמשום דמא אי מחתך להו ומלח להו שפיר דמי הנך לית להו תקנתא אמר רב כהנא ואיתימא רב יהודה חמישא קרמי הוו תלתא משום תרבא ותרי משום דמא דטחלי דכפלי ודכוליתא משום תרבא דביעי ודמוקרא משום דמא רב יהודה בר אושעיא הוה קא קליף ליה טחלא ללוי בריה דרב הונא בר חייא הוה קא גאים ליה מעילאי א"ל ^(ד) חות ביה טפי אתא אבוה אשכחיה אמר ליה הכי אמר אבוה דאמך משום דרב ומנו רב ירמיה בר אבא י־לא אסרה תורה אלא שעל הדרד בלבד איני והאמר רב המנונא תנא קרום שעל הטחול אסור ואין חייבים עליו היכי דמי אילימא שעל הדר אמאי אין חייבין עליו ^(ה)אלא דכוליה אמר ליה ^(ו)אי תניא תניא גופא אמר רב המנונא תנא קרום שעל הטחול אסור ואין חייבין עליו קרום שעל גבי כוליא אסור ואין חייבין טחול אטחול לא קשיא הא כנגד הדר הא שאל אכוליא נמי לא קשיא י־הא בעילאה הא בתתאה ביעי ^(ז)חשילתא רב אמי ורב אסי חד אסר וחד שרי מאן דאסר מדלא

צג.

לומר לך חלב שכמוהו כשר ליקרב אמרתי לך חלב דפנות שאין ראויה ליקרב לא אמרתי לך משמע שהייתי אוסר חלב הדפנות אי לאו משום דאינו קרב וא"כ חלב היומרת שהוא קרב עם היומרת אסור ולפי זה היה לן לאסור לבזב כוליא שהוא קרב עם הכוליא והכא שריין ליה ומיהו איכא למימר שאני לבזב כוליא שממעט ליה קרבא שעל הכליות ולא שבתוך הכליות ומ"מ קשה דלפ"י ליתסר שומן האליה שקרב עם האליה ואף על גב דאמר בפרק כל הבשר (לקמן דף קיז.) דחלב האליה מיקרי חלב סתמא לא איקרי אומ"מ ליתסר מטעם שקרב לך נראה לי דדוקא חלב דפנות שדומה לשאר חלב ושמא אף תוובז קרום ונקלקף הוא הוה מיתסר אי הוה קרב אבל חלב יומרת ולבזב כוליא ושומן האליה שאין דומין כלל לחלב לא מיתסרי דאין קרבין בתורת חלב אלא אגב יומרת וכוליא ואליה:

מי־שה מי אמר רחמנא לא תאכל־בישרא.
דס"ד דאסר להו אפילו חתכו ומשום חלב: **חלתביה ומלחיה** אפי"ו א־קדרה שפיר דמי. מכלל דעד השתא משמע דלא הוה מיירי לקדרה אלא לללי ואפילו הכי קאמר דאסור לפי שלא חתכה והא דקאמר לקמן גבי צשרא דאסמיק שפדיה צשפודא מידצ דאיצ דמא וכן ציעי וכן מיזרקי ופירש בקונטרס בלא חתכיה ומלחיה לא צעי למימר שלא עשה לא חמיכה ולא מליחה דהא חמיכה צעי אף לללי כדמשמע הכא אלא ר"ל שלא עשה צמיהס אלא חמיכה לצדה ובקונטרס נקט לשון הגמ' דקאמר חמיכה ומלחיה ולללי אין צריך חמיכה ומלחיה ודוחק לחלק דהתם מיירי במיזרקי צפני ענמן כשהוא חוץ לזואר לכן לא צעי חמיכה לללי שדרך מקום חתך שלהס יאל הדס אבל הכא מיירי שהחוטין שלימין צמוך היד לכן ^(א) (לא) צעי חמיכה לללי ואס היינו אומרים כן היה קשה לפירוש ר"ת דפירש שכמו שנהגו העולם לבשל כבד בקדירה אחר צליה כן מותר לבשלו בקדירה אחר מליחה כששהה שיעור מליחה משום דמליח הרי הוא כרוסח והיינו כרוסח דללי מדנתן ה"ג שיעור לשהיית מליחה כשיעור צלייה והשתא לא יתכן דאס לא היה צריך כלן חמיכה לללי אס כן לא היה ראיה מצלי למליחה דהא צלי מפלט טפי ממליחה דלללי לא צעי חמיכה ויהא מותר לבשלו בקדירה ועם המליחה צעיא חמיכה לקדרה: **חמי־שה חוטי איתא בכפלא.**
פירש בקונטרס שמחוצרים בראשי צלעות שמתח החזה וצריך ליחר אותם הקוים חלק של פנים לחטט אחריהם עד החזה: **ב־עי־א** חטוטי בתרייהו. חטיטה לא הוי אלא מדרבנן חדא דהא חלב אמר רחמנא ולא חוטין ועוד שעל הכסלים ולא תוך הכסלים ומ"מ צריך לחטט אחריהם מדרבנן ולא דמי לבשר החופה את החלב דשרי דהכא צממה צחייה פרוקי מיפרקא וגמשכין החוטין צהליכמה ומתגלים אי נמי כיון דכלאו הכי רובן גלויס אף מה שצמוך הבשר אסור מדרבנן:

מדלא

עין משפט נר מצוה

בב א מיי' פ"ז מהל' מאלכות אסורות הל' ז [נטו"ע י"ד סי' סד סעיף ד]:
בב ב מיי' שם הל' ח טוש"ע שם סעיף ז:
בב ג מיי' שם הל' ו טוש"ע שם סעיף ח:
בב ד מיי' שם הל' ז טוש"ע שם סעיף ו:
בו ה מיי' שם הל' יג סמג שם טוש"ע י"ד סי' סה סעיף א':
בו ו מיי' שם הל' ט סמג שם טוש"ע י"ד סי' סד סעיף טו:
בח ז מיי' שם הל' י טוש"ע שם סעיף יג:
בט ח ט מיי' שם הל' יא טוש"ע שם סעיף ו:
ל י מיי' שם הלכה יב טוש"ע שם סעיף יב:

❧

צעיזי רש"י

לזנביל"ש. מתנים. טייל"א. קרום (סוגיני). תבק"א. ידך. לזנב"ל. מתנייים. פלגנש"א [פלנק"ש]. סלים (השרירים הפנימיים של הידך סמוך לכליה). תבק"א. ידך.

❧

רבינו גרשום

בהמה בחייה פרוקי מיפרקא. כלומר כשהיא הולכת נמשכין מחניה אילך ואילך ולא חשיב תרבא תחת הבשר שאין עומדין המתנים במקומן: ונהירנא. כלומר וזכור אנא: דקליבוסתא תניישי: חוטין שביד אסורין. כלומר גידין שבוירע: משה מי קאמר רחמנא לא תיכול בשרא. כלומר בלשון כבוד כלומר אדם חשוב: ריש מעיא באמתא בעי גרידא. ואיזהו ריש מעיא מן המצר למטהה כשמטחיל בני מיים מן הכרס באורך אמה חשוב ככרס עצמו ובעינן שיגרדנו מן החלב למעלה: חוטין שבעוקין. כלומר שבאליה אלו החוטין שבכפלי: הנך לית ליה תקנתא דמשום תרבא אינן: דביעי ודמוקרא. כלומר מביצים של בהמה שרקמא למעלה מן הביצים. ודמוקרא חיתא דמתנח ביה מוחא דהוא אסור משום דמא: אלא שעל הדר בלבד חוט גדול של חלב שמעורה בטחול אלא לאו דכוליה אסור [ואינן] חייב עליו: ביעי חשילתא. כלומר ביצים המעוכים כמו מעוך וכחות. בבהמה שחשוב כמי שנטולין מן הבהמה וחשוב כאבר מן החי:

מסורת הש"ס

(א) זכרות ט. ושס נסמן], (ב) זכרות יב. ושס נסמן], (ג) [נסן ד"א פ"ח מוספתא כ"ב פרק ו ה"ד], (ד) [מוס' כ"ב שם מס' ד"א פ"ח], (ה) [שם פ"ט], ו) [דוגמתי לקמן קד: וע"ש ובפרש"י שם ובכריתות כג. וזכרה יט: ע"ש ובשבת קג. הא מני רבי יוסו וכו' כולה כ"י היא], (ז) [מוספתא פ"ו ה"א ע"ש], (ח) [ג"ל אחר ד"ה מנבל], (ט) [ע"ש מ"ז, (י) כס"א: נקן,

הגהות הב"ח

(א) גמ' לפניהם אלא (כסלם) חז"מ וי"צ ס"א שלש: (ב) רש"י ד"ה גמר וכו' ולשון תמורה ד' היא טריפה כג"ל ואז"ז נמחק:

מוסף רש"י

וכי מכללא מאי. וכי אמר ליה מכללא מאי גרעיתא איכא דלמר לאו בפירוט איתמר (ברכות י"ב).

רבינו גרשום

ניכר גיד הנשה בירך לישדר ליה דבמקום שאין רגילין להכריזו אין קונין בשר על הכל מעובר כוכבים. אלא במקום שמכריזין כלומר במקום שרגילין להכריזו כשיש טרפה לישראל: שלימה גמי לא לישדר דילמא מחתך ליה כו' דבמקום שרגילין להכריז ביום שאין מכריז קונה ישראל בשר מא"י ושמא מחתך לה ואין מקומה ניכר ומוכר אותה לישראל: איבעי אימא במקום שוכריזין ואי פרכת שלמין לא לישדר דילמא מחתך לה ומזבין לה לישראל: וחיובא דעובד כוכבים מידע ידיע: ואיבעית אימא מקום שאין מכריז ואי פרכת חתוכה גמי לישדר דלא אתי למיזבן מיניה גזירה שמא יתגנה לו בפני ישראל אחר כו': ואיבעית אימא משום דקא גניב ליה לדעתיה כלומר להמא אמרי' שולח אדם ירך לעובד כוכבים שלימה אין חתוכה לא דגיד עץ בעלמא או משרד [משרת] משרד ליה שלימה א) כגונב ליה לדעתיה דמקומי ניכר אבל אי משרד חתוכה גניב ליה לדעתיה דסבר ישראל עצמו חתכה ונטל ממנו גיד הנשה והכל כשר: תרגומלת טרפה יהב ליה כו' כלומר בשכר המעבר וא"ל לאחר דשחטה כשרה הוות: אנפקא א"ל לאשקוייה כלומר יין חי אספרגוס: דאי מכללא מאי כלומר אמרת והא לאו בשמאל לאו בפירוש איתמר דאסור לגנוב דעת

א) נראה דג"ל אי משרד ליה שלימה לא גניב ליה לדעתיה דהא מקמוי ניכר אכל וכו'.
ב) נראה דג"ל איתמר משמיה

גיד הנשה פרק שביעי חולין

הסוכה גמי לישדר. עס גידה דליכא למיחש שמא ימכרנה לישראל דהא לא זכני מיניה דחיישי לטרפה: **אלא במקום שמכריזין**.

שישראל מותר ליקח שם בזאותו מקום מן העובד כוכבים כיון שלא הכריזו דלמאי ניחוש לה הטבחים ישראלים הם ולטרפה ליכא למיחש

דהא לא הכריזו היום: **שלימה גמי לא**

לישדר ליה. עד שיטול גידה דלע"פ שמקומו ניכר איכא למיחש דלמא חתך לה עובד כוכבים ומוזין וסבור זה שנטל גידה: **חיסוכא דעובד כוכבים**. בירך אינו עשוי כשל ישראל שגוף פורעה כדרך שהגיד מונח. ועל דא סמין רבי בשולח ירך לחזירו על יד עובד כוכבים ולא עשה צה חותם דכשרה היא אס היא חתוכה כדרך שישראל חותכה אחר חטיטת הגיד אכל בצצר אחר שחימוך עובד כוכבים וחימוך ישראל שזין צו אסור עד שהיא צו חותם: **ואיבעים אימא במקום שאין מכריזין**. ודקשיא לן חתוכה גמי לישדר דהא לא זצין לה ישראל גזירה שמא יתגנה לו בפני ישראל ואזומו הרואה שזה נתנה לו לוקח הימנו וכסבור ניעל גידה: **ואיבעים אימא**. טעמא דמתני' דלמר חתוכה לא לישדר עס גידה: **משום דגונב דעסו**. דעובד כוכבים כסבור שישראל זה אזהבו מאלו שמקנה וטרח צה ליטול גידה עד שגראית לעזמו ואח"כ נתנה לו והוא לא נטלו ונמלא מחזיק לו טובה חנם: **י פייסיס למצוריה**. מן שכרו לצבל המעצרות: **מצרא**. ספינה רחצה שעוצרין צה את הנהר: **צמר דשחוטס**. צחילוף שחוטס צחוקת שחוטס וחזירו צבצורות (דף ג). הווא טבחא דמוזין מרצא דאטמא צמר דכנתא. ולי נראה דלשון תמורה הוא. **י** דהאי דטרפה לאו דוקא דטרפה צשחוטס לא מיחלפא אלא כלומר טרפה שחוטס נתן לו צמר דכשרה שחוטס: **ואשקייא חמרא מויגא**. לעובד כוכבים סבור שהיין חי: **וכי מכללא מאי**. מה לנו אי איתמר מכלל אי בפירוש הא מהא כללא שפיר שמעינן ואמאי אשמעינן גמרא דלאו צפירוש אחרמר ומה יש לנו לגמגס ככלל זה: **למ"ד טרפס הואי**. איכא למימר דלאו משום גניבות דעת איקפיד אלא משום דאשהייא גביה עד השתא: **אנפקא חייא משמע**. משום יקרא ידיה איקפיד שעצר על דבריו: **לא יסרפב**. לא יפציר צו הואיל וידע שלא יעשה משום דגונב דעמו להחזיק לו טובה צחנס כסבור שמן הלצ מסרפב לו כן: **ולא יפסח לו כו'**. כל צחיזתיהס מנופות היו וכשצא אדם חסוב אללו פותח לו חצית להשקותו יין חזק ואס מכר חצית לחנוני שלמה ועדיין

הוא אללו לא יפתחנה לאורח הצא לו ומתקלקל יינה וזה ימסרנה מיד לחנוני שימכרנה לו: **אח"כ הודיעו**. מכרתיה לחנוני ואיני נפסד: **לא יציא לו פך ריקן ויאמר לו סוך שמן**. מפני שידוע צו שאינו סך וגונב דעמו כסבור שיש צו שמן: **ואס צבציל כצודו**. של אורח להודיע לצריות שחציב הוא עליו מותר: **המחשקשקש**. חסר. לפי שזה סבור שהוא מלא: **שמחפסו**. גונב דעמו: **ואס יש שס חצר עיר**. חצורת עיר שיש שס רבים וזה מתכוין להחשיצ את האכל צעייניהן שיאמרו כמה חסוב זה שזה מכצדו כ"כ: **מוסר**. דגדול כצוד הצריות: **סנדל**. של עור צהמה שמתה חיה^(ט) מאליה אין עורה חזק כשל צריאה שחוטס: **חיה שחוטס**. הסכנה. שמא מחמת נשיכת נחש מתה והארס נצלע צעור: **ושמן אף על פיה**. כסבור שהכל שמן ומומן עליו אורחים וצטוח שיש לו שמן הרצב ללרס: **וחנק אס עצמו**. שלא היה לו מה להאכילס וצוש מהס: **שעווק**. סוגר כמו ויעוקרה (ושעיה ה): **שלימה אין לריך ליטול**. מפני שניכר שלא ניעל והאכלוה נוטלו: **וצעובד כוכבים צין שלימה כו'**. לקמיה ^[ע"ב] מפרש לה: **אין מוכרין טרפס לעובד כוכבים**. צתמס אח"כ הודיעו שהיא טרפס דמו ליכא גניבת דעמ. ובמקום שאין מכריזין דליכא למיחש לשמא ימכרנה לישראל או צמקום שמכריזין וציוס שהכריזו הכי מתוקמא לקמן [שם]:

גיד הנשה פרק שביעי חולין

חיתוכא דעובד כוכבים מידע ידיע. פירש צקונטרס דחיתוך דעובד כוכבים צירך אינו עשוי כשל ישראל שהוא פורעה כדרך שהגיד מונח ועל דא סמין רבי בשולח ירך על יד עובד כוכבים לחזירו ולא עשה צו חותם דכשרה היא אס חתוכה כדרך שישראל

חותכה אחר חטיטת גיד עכ"ל ותימה דאס כן לוקמיה אף כשאין מכריזין וחתוכה לא לישדר ליה דלמא אחי ליחצוני לישראל דכיון דחיתוך דישראל מידע ידיע לא יחוש ישראל הצא לקנותה שמא טרפה היא דאס כן למא פתמה וחמכה כדרך שעושין כדי ליטול הגיד וכי תימא דחייס ישראל שמא אחר כך נודע לו שהיא טרפה דא"כ מטעם זה נאסור בשולח ירך לחזירו ע"י עובד כוכבים שמא מזדמנה לעובד כוכבים ירך אחרת שלא נודע לישראל שהיתה טרפה עד אחר שניטל גידה והסתליה דלא צואת וי"ל דכולי האי לא חיישינן דלא שכיח שחזמן כן ליד עובד כוכבים אכל היכא דישראל שלג לעובד כוכבים חייס ישראל צמקום שאין מכריזין אע"פ שניטל גידה דלמא דלכך^(ט) שלמה לעובד כוכבים לפי שנודע לו אחר ניקור דטרפה היא: **מַרְפָּה הואי ויהבה ניהאריה במר דשחוטס**. וא"ת לעולם אימא לן דמותר לגנוב דעמו של עובד כוכבים ואיקפד משום דלמר לו לעובד כוכבים שחוטס היא ואיכא למיגור שמא יתגנה לו בפני ישראל ויקנה ממנו וי"ל דמ"מ איכא למידק מיניה דאסור לגנוב דעמו דאי שרי ליכא למיחש שמא יקנה ממנו ישראל דישוש דלגנוב דעמו של עובד כוכבים אומר כן:

אכר

עולא איקלע לבי רב יהודה פתח לו חביות המכורות לחנוני אודועי אודעיה ואיבעית אימא שאני עולא דחביב ליה לרב יהודה דבלאו הכי גמי פתוחי מפתח ליה ת"ר ילא ילא אדם לבית האבל ובידו לגין המתקשקש ולא ימלאנו מים מפני שמתעוהו ואם יש שם חבר עיר מותר ת"ר ילא ימכור אדם לחבירו סנדל של מתה בכלל של חיה שחוטס מפני ב' דברים א' מפני שמתעוהו וא' מפני הסכנה ^(ט)ולא ישגר אדם לחבירו חבית של יין ושמן צף על פיה ומעשה באחד ששיגר לחבירו חבית של יין ושמן צף על פיה והלך וזימן עליה אורחין ונכנסו מצאה שהיא של יין וחנק את עצמו ^(טא)ואין האורחין רשאין ליתן במה שלפניהם לבנו ולבתו של בעה"ב אא"כ נטלו רשות מבעה"ב ומעשה באחד שזמן ג' אורחין בשני בצורת ולא היה לו להניח לפניהם אלא ^(טב) כשלוש ביצים בא בנו של בעה"ב נטל אחד מהן חלקו ונתנו לו וכן שני וכן שלישי בא אביו של תינוק מצאו שעווק א' בפיו ושתיס בידו חבטו בקרקע ומת כיון שראתה אמו עלתה לגג ונפלה ומתה אף הוא עלה לגג ונפל ומת א"ר אליעזר בן יעקב על דבר זה נהרגו ג' נפשות מישראל ^(טבא)מאי קמ"ל דכולהו ר"א בן יעקב היא ת"ר ^(טבא)השולח ירך לחבירו שלימה אינו צריך שיטול הימנה גיד הנשה חתוכה צריך ליטול הימנה גיד הנשה ^(טבא)עובד כוכבים בין חתוכה ובין שלימה א"צ ליטול הימנה גיד הנשה ומפני ב' דברים אמרו אין מוכרין נבילות וטרפות לעובד כוכבים אחד מפני שמתעוהו ואחד שמא יחזור וימכרנה לישראל אחר ולא יאמר אדם לעובד כוכבים קח לי בדינר זה בשר מפני ב' דברים

אחד

הוא אללו לא יפתחנה לאורח הצא לו הפסד גדול נפסד ע"י שהרי תשאר חצית זו חסרה ותתקלקל יינה וזה ימסרנה מיד לחנוני שימכרנה לו: **אח"כ הודיעו**. מכרתיה לחנוני ואיני נפסד: **לא יציא לו פך ריקן ויאמר לו סוך שמן**. מפני שידוע צו שאינו סך וגונב דעמו כסבור שיש צו שמן: **ואס צבציל כצודו**. של אורח להודיע לצריות שחציב הוא עליו מותר: **המחשקשקש**. חסר. לפי שזה סבור שהוא מלא: **שמחפסו**. גונב דעמו: **ואס יש שס חצר עיר**. חצורת עיר שיש שס רבים וזה מתכוין להחשיצ את האכל צעייניהן שיאמרו כמה חסוב זה שזה מכצדו כ"כ: **מוסר**. דגדול כצוד הצריות: **סנדל**. של עור צהמה שמתה חיה^(ט) מאליה אין עורה חזק כשל צריאה שחוטס: **חיה שחוטס**. הסכנה. שמא מחמת נשיכת נחש מתה והארס נצלע צעור: **ושמן אף על פיה**. כסבור שהכל שמן ומומן עליו אורחים וצטוח שיש לו שמן הרצב ללרס: **וחנק אס עצמו**. שלא היה לו מה להאכילס וצוש מהס: **שעווק**. סוגר כמו ויעוקרה (ושעיה ה): **שלימה אין לריך ליטול**. מפני שניכר שלא ניעל והאכלוה נוטלו: **וצעובד כוכבים צין שלימה כו'**. לקמיה ^[ע"ב] מפרש לה: **אין מוכרין טרפס לעובד כוכבים**. צתמס אח"כ הודיעו שהיא טרפה דמו ליכא גניבת דעמ. ובמקום שאין מכריזין דליכא למיחש לשמא ימכרנה לישראל או צמקום שמכריזין וציוס שהכריזו הכי מתוקמא לקמן [שם]:

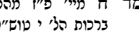
צד.

עין משפט

נר מצוה

ב א מיי פ"ח מהלכות מאכלות אסורות הל' יד ועי' במ"מ טו"ש ע"ד סימן סה סעף יא:

מא ב ב ג ד מיי פ"ב מהל' דעות הל' ו ופי"ח מהל' מכירה הל' א ג סמג לאוין קנה טו"ש ע" ח"מ סימן רכח סעף ו: **מב ה ו טו"ש ע" שם ס"ו: **מג ז מיי פ"ב מהל' דעות הל' ו** טו"ש ע" שם סעף ח: **מד ח מיי פ"ו מהל' צרכות הל' י** טו"ש ע" **מח ט** קט סעף יט: **מה ט מיי פ"ח מהל' מאכלות אסורות הל' יד** וע"ש סמג לאוין קלט קמא טור ש"ע י"ד סימן סה סעף יא:**

רבינו גרשום (המשך)

הבריות אלא מכללא דמעברא דאיכפד בשביל שמיניה דנתן לא"י תרגומלת טרפה בכלל שחוטס מהאי קפידא איתמר משמיה דשבטאל ^(ט)אפי' איתמר משמיה מההוא קפידא מאי ודאי כן הוא ואינו דאיכפד אי לאבי תרגומלת כו' כלומר אפי' דחזין דאיכפד לא אמרינן משמיה בפירוש דאסור לגנוב דעת הבריות אי משום דאיכפד לא איקפד לשמעה בשביל דגנב דעתו של א"י אלא א"ל לא ליבעי ליה כו' אי לרבא אנפקא חייא משמע כלומר שאני מונו ומיחוי כגול גמור: ולא ירבה בחתוכה. כלומר לא ישגר לו דורונות: לא יפתח לו חביות כו'. כלומר הוא מכר חביותיו לחנוני וחזוני עומד לפותחן למוכרן מיד ובא אוהביו לביטוי ויקש ממנו מוכר לו יין מאותו חבית אל יאמר לו אם לא בשביל אותבתך לא הייתי פותחו וגונב דעמו שחזוני עתיד למוכרו: ואל יאמר לו סך שמן. כלומר הפך של שפן יהיה בידו ואין בו כלום שחריק חשמן ממנו לא יאמר לו חשמן [סחך שמן מן הפך הזה ואין בו כלום וגונב דעתו: ואם בשביל כבודו. כלומר ישבו שם בני אדם וחולק לו כבוד בשביל בני אדם: לגין המתקשקש. כלומר שאין בר אלא מטע יין: ואם יש בחבר עיר. כלומר תלמיד חכם ודאי בשביל כבודו הוא עושה ואין לו יכולת למלאנו יין מותר: סנדל של מתה. כלומר שמתה של עור בחמה שמתה מאליה בכלל סנדל בחמה שנשתתה שאין סנדל של מתה טוב כשל שחוטס: מפני הסכנה. שמא נשכה נחש וישב הארס בבשר (אדם). ושמן צף על פיה כלומר יין ומיעוט שמן על היין: והניח בפניהם כשלוש ביצים. כלומר פת כשלוש ביצים. שהוא צווק כו' כלומר שהוא כוסס: חתוכה צריך ליטול הימנה גיד הנשה. כלומר כיון דחייך חתוך סבר בר ישראל חביו שגיד הנשה מנוקד ממנו ולא יטלנו: אחד מפני האנסין.

אכר

כלומר שמא יעשה לו אונס כשלא ירצה ליתן לו יותר